

Eriikka Jankko, työpaja 6
TT, hiippakuntas sihteeri / Jumalanpalveluselämä ja yhteiskunnallinen työ
Työryhmässä kirkkoherra Janne Hatakka ja seurakuntapastori Heini Kontiainen

Kasteen ja kasvatuksen pelastavat lahjat

Työpajan rakenne noudattelee kastetoimitusta: Miten astun sisään kasteen ja kasvatuksen kertomukseen?

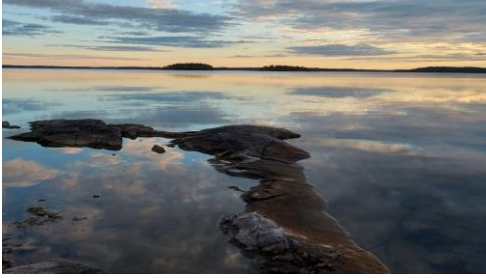
Tila: Miltä salissa näyttää ja kuulostaa, kun aiheena on kasteen ja kasvatuksen pelastavat lahjat?

- Sinisistä kankaista rakennettu virtaava vesi, vihreää ja mustaa maata, nukkevauva kastemekossa veden kannattelemana korissa, kastepöytä (kastemalja, liina, kastekynttilät, Raamattu), polkumateriaalit ikäkausittain, kastekynttilävalikoima; sininen kohdevalo, puun runko ja nurkassa syksyisiä lehtiä ja oksia, osallistujien tuolit ympyrässä

Tervetuloivotus, Eriikka Jankko:

Hyvät pappiskollegat, sisarukset Kristuksessa. Lämpimästi tervetuloa työpajaan Kasteen ja kasvatuksen pelastavat lahjat.

Olen jumalanpalveluselämän ja yhteiskunnallisen työn hiippakuntas sihteeri Eriikka Jankko. Päivälleen kolme vuotta sitten väittelin aiheesta Lapsi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Myös silloin, Mikkelinpäivän alla, puntaroin taivasten valtakuntaan pääsemiseen liittyvää kysymystä ”Mitä jos lasten esimerkki on totta?”. Olen kutsunut keskustelemaan kasteesta, kasvatuksesta ja pelastuksesta kirkkoherra Janne Hatakan ja pastori Heini Kontiaisen.

Alkumusiikki On vesi ja video valkokankaalla:

www.youtube.com/watch?v=4FzpHL6Z6FY

On vesi (Säv. Anna-Liisa Haunio, san. Anna-Mari Kaskinen)

Exodus -kuorolaisia ystävineen, joht. Anna-Liisa Haunio

Johdanto, Eriikka:

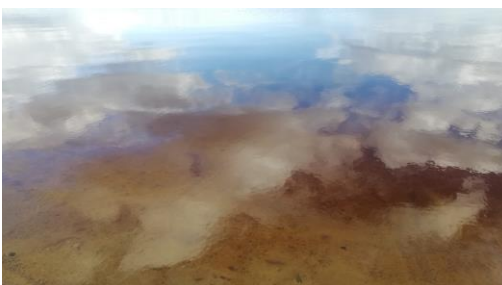
Kasteen ja kasvatuksen pelastavat lahjat ovat ulottuvillamme. Kirkko ja sen sukupolvet ennen meitä ovat vaalineet niitä halki vuosisatojen. Nyt on meidän vuoromme. Tässä kanavassa vaalimme kasteen teologiaa, spiritualiteettiä ja työn arjen haasteita. Kutsun astumaan mukaan kasteen ja kasvatuksen kertomukseen tässä ajassa.

Ihmiseksi synnyttään lapsina. Emme voi valita elämän perustavimpia asioita. Saimme elämän pyytämättä, arvokkaaksi lahjaksi. Kristillisessä perinteessä kaste saadaan lahjaksi ennen kuin lapsi osaa itse sitä pyytää. Se on kuva armosta ja rakkaudesta. Emme itse voi valita perustavimman rakkauden, luottamuksen ja huolenpidon määrää tai kasvatuksen johtoajatuksia, jotka saamme lahjaksi. Voimme kiittää niistä ja antaa lahjojen kulkea kauttamme.

Noin 24 vuotta sitten kuulin ensimmäistä kertaa Anna-Mari Kaskisen sanoittaman ja Petri Laaksosen säveltämän Kastelaulun. Anna-Mari sanoitti tekstin oman lapsensa kastejuhlaan. Minä kuulin laulun ensimmäistä kertaa esikoisemme kastejuhlassa. Laulu oli 11-vuotiaan serkun laulama yllätysnumero kastehetken lopuksi. Liikutuin syvästi ja sittemmin Kastelaulu on laulettu yhteislauluna jokaisen lapsemme kastejuhlassa.

Kastelaulun teksti päätyi muokattuna virsikirjaan virreksi 810. Kastelaulun 4. säkeistö kuitenkin puuttuu virsikirjasta. Suren säkeistön puuttumista, sillä juuri neljäs säkeistö sanoittaa loistavasti kasteen lahjojen jatkuvuutta ja niistä kumpuavaa lapsen kutsumusta.

Kutsun teidät yhteislauluun alkuperäisin sanoin ja sävelin. **Kastelaulu: Messulauluja 2000, s. 111 laulu 88 Kastelaulu.**

Ristinmerkki ja kasteen muistaminen

Eriikka piirtää hiljaisuudessa ristinmerkin veteen kastemaljassa ja lausuu sen jälkeen ”Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen”.

Lausu ääneen oma nimesi, nimet, joilla Jumala kutsui Sinua kasteessa nimeltä.

_____ Muista kastettasi. *Hiljaisuus.*

Siunaan itseni
ristinmerkillä, kun
kuulen sanat
”Isän ja Pojan ja Pyhän
Hengen nimeen”.

Lausu ääneen oma
nimesi, nimet, joilla
Jumala kutsui Sinua
kasteessa nimeltä.

Muista kastettasi.

MIKKELIN
HIIPPAKUNTA

Kirkko tarjoaa kasteen ja kristillisen kasvatuksen välityksellä pelastavia lahjoja ja mittaamattoman arvokasta hyvää. Monet vanhemmat kuitenkin punnitsevat lapsen oikeutta valita itse katsomuksensa. Kirkon työntekijät tulevat haastetuiksi kasteen ja kristillisen kasvatuksen oikeutuksesta.

Valinnanvapaus ja sitoutuminen

Vanhemmat, tahdotteko että hänet kastetaan kristilliseen uskoon?
Vanhemmat ja kummit, tahdotteko yhdessä seurakunnan kanssa huolehtia siitä, että NN saa kristillisen kasvatuksen?

MIKKELIN
HIIPPAKUNTA

Valinnan vapaus ja sitoutuminen

Kutsun nyt mukaan pastori Heini Kontiainen ja kysyn, miten kastetta pidetään esillä kutsuvasti. Myöhemmin keskusteluun liittyy kirkkoherra Janne Hatakka.

Vanhemmat, tahdotteko, että hänet kastetaan kristilliseen uskoon?
Case: Pastori Heini Kontiainen

Heini Kontiainen: Kastevanhemmat päättivät arpomalla kastetaanko lapsi, koska toinen vastusti ja toinen puolsi kastetta. Lähtötilanteesta huolimatta kaste keskustelu oli syvällisin mitä olen käynyt ja koskettavaa kastetilaisuutta vietettiin ajan kanssa ja rauhassa. Kastetilaisuus valmisteltiin yhdessä keskustellen ja vastustavan vanhemman toiveita huomioiden. Kastetta puoltavalla vanhemmalla ei ollut mielipiteitä kasteen osalta. Sillä tavalla hän oli ”tyypillinen” kastevanhempi. Pohdin Ilmestyskirjan sanoja siitä ”kunpa olisit kylmä tai kuuma, etkä haalea”. Ajattelen, että kastetilaisuus oli niin onnistunut, koska vastustava vanhempi oli saanut omilla valinnoillaan tehdä tilaisuudesta merkityksellisen

myös hänelle. Tämä ei tarkoittanut, että olisin pappina joutunut tinkimään kristinuskon sanomasta.

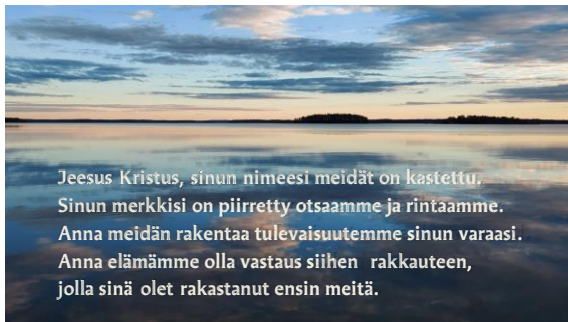
Dialogi. Janne johdattelee: Miten perheen konteksti kohdataan kunnioittavasti ja mikä on tärkeää kirkon näkökulmasta?

Keskustelu ohjautui siihen, miten pystyisimme auttamaan vanhempia tekemään valinnan kasteesta. Imatran seurakunnasta saimme hyvän mallin seurakunnan järjestämistä rotinoista, joissa seurakunnan edustaja menee onnittelukäynnille perheeseen, johon on syntynyt lapsi. Esiin nousi myös kirkkoherrojen tehtävä tavoittaa vanhempia, jotka eivät ole kasteeseen lastaan. Tämän yhteydenoton tavalla ja sävyllä on merkitystä. Myös neuvolayhteistyötä voisi kehittää.

Eriikka:

Tarkastelemme nyt, **miten pelastusta sanoitetaan ja ilmaistaan kastejuhlassa**. Mitä ja miten minä pappina viestin pelastuksesta?

Seuraava rukous on uudesta aineistosta Esirukouksia kirkollisiin toimituksiin:

Jeesus Kristus, sinun nimeesi meidät on kastettu.
Sinun merkkisi on piirretty otsaamme ja rintaamme.
Anna meidän rakentaa tulevaisuutemme sinun varaasi.
Anna elämämme olla vastaus siihen rakkauteen, jolla sinä olet ensin rakastanut meitä.

Pyydän teitä nyt seuraamaan, mitä tapahtuu. Miten kasteen pelastavia lahjoja ilmaistaan sanoin, elein ja symbolein?

Eriikka nostaa korissa lepäävän, kastepuvussa olevan nukkevauvan virtaavasta vedestä.

Janne:

Armollinen Jumala on Poikansa Jeesuksen Kristuksen tähden vapauttanut sinut synnin, kuoleman ja pahan vallasta. Antakoon hän sinulle voimaa joka päivä kuolla pois synnistä ja elää Kristukselle.

Heini:

Sinut on vapautettu iloon, elämään ja rakkauteen. Antakoon hän sinulle voimaa joka päivä valita hyvä ja elää Kristukselle.

Janne:

Mitä hyvää näet ensimmäisessä ja mitä hyvää näet toisessa vaihtoehdossa? Keskustelu 3 hengen ryhmissä; ajatukset ryhmistä yhteiseen keskusteluun.

SANAOSA; Eriikka

Kasteen ja kasvatuksen pelastavat lahjat

Johdanto

Sallikaa lasten tulla

Mark. 10:14

Ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan (Matt. 18:3).

Mitä jos lasten esimerkki on totta?

Miten lapseksi ja lasten kaltaisiksi tullaan?

Väitöstutkimus (disc.)

Lapsi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa

(2019)

<https://heida.helsinki.fi/hanotte/10138/305134>

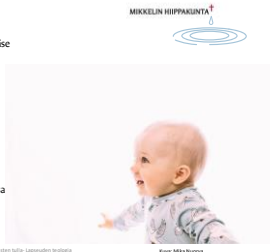
Lapsikäsitteistö ja -käsitteiset Raamatussa,

luterilaisissa tunnustuskirjoissa ja kirkon liturgisissa

ja juridisissa teksteissä

Käsitteanalyysi, sosiaalettikka

Lapsien tulla -kirja ja 2019-2022 Eriikka Jankko

Jeesus opetti sanoin ja teoin: "Sallikaa lasten tulla. -- Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta" (Mark. 10:14). Matteuksen evankeliumin mukaan Jeesus julisti myös: "Ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan" (Matt. 18:3). Lasten kaltaiseksi tuleminen on ehto taivasten valtakuntaan pääsemiselle ja Jumalan valtakunnan vastaanottamiselle. Sen vuoksi kirkkojen tulee jatkuvasti kysyä: Mitä jos lasten esimerkki on totta? Mitä jos Kristus on todella läsnä lapsen kohtaamisessa? (Mark. 9:38) Ja näin ollen: onko keskuudessamme lapsia?

Väitöstutkimuksessani *Lapsi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa* kysyin, mitä on olla lapsi ja lasten kaltainen, sekä miten lapseksi tai lasten kaltaiseksi tullaan. Lapsen käsitteen valossa Raamatun, luterilaisten tunnustuskirjojen sekä kirkon juridisten ja liturgisten tekstien tutut kohdat näyttäytyivät minulle tutkijana uudella ja tuoreella tavalla. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli, että kirkossa voitaisiin selkeyttää keskustelua lapsista ja lapsena olemisesta sekä parantaa yhdessä toimimista lasten kanssa. Seurakuntatyössä olin nimittäin nähnyt jännitteen: lasten kaltaisuus ei vaikuttanut kovinkaan tavoiteltavalta ja kasvatustyö oli varsin irrallista seurakunnan muusta elämästä. Lapsia ja perheitä näkyi harvoin jumalanpalveluselämässä. Kysyin siis, miten kirkko pärjää lasten kaltaisuuden haasteen edessä.

Lapsen käsitettä käytetään kolmella tavalla.

Sanan "lapsi" merkitykset:

1. iältään ja kehitysvaiheeltaan lapsi;

lapsuus

2. lapseus suhteena;

lapseus; kenen lapsi?

3. lapsimetaforat kehitysvaiheesta ja

suhteesta;

kaikkein pienin - Aabrahamin lapsi,

Jumalan lapsi, valon lapsi...

Lapsen käsitettä käytetään kolmella tavalla. Termillä "lapsi" tarkoitetaan iältään ja kehitysvaiheeltaan lasta ja toisaalta lapseutta ilmaisevaa suhdekäsitettä. Lisäksi

lapsikäsitteistön metaforamerkitykset voidaan luokitella sen mukaisesti, perustuuko lapsimetaforan käyttö lapsena olemisen ikä- ja kehityskäsitteistön logiikkaan vai suhdemerkityksiin.

Lapsen käsitteen toisistaan poikkeavat perusmerkitykset ohjaavat loogisesti täysin eri tavoin käsityksiä lapsena ja ihmisenä olemisesta. Lapsen kehityksen vertailusanasto poikkeaa oleellisesti suhteessa olemisen kategorioista. Niinpä lapsen käsitteen eri merkitykset ohjaavat eri tavoin perusoletuksia kasvatuksesta sekä eettisistä ja hengellisistä ihanteista.

Tänä vuonna on lapseuden suhdemerkityksen 500-vuotisjuhla-aika. Lapseutta tarkoittavalla termillä *”die Kindschaft”* on teologinen tausta, sillä *Martin Luther* otti termin käyttöön Uuden testamentin käännöstyössä 500 vuotta sitten. Termi on käsitteellinen innovaatio eettisellä ja teologisella tasolla, sillä se purkaa ihmisten ikään ja sukupuoleen viittaavan hierarkian jumalasuhteessa. Lapseuden idea mahdollistaa inklusiivista ihmisten yhteenkuuluvuutta. Lapseuden suhdemerkityksen tulkinta-avain myös monissa lasten kaltaisuuden ihanteen luterilaisissa tulkinnoissa.

Lapsena olemisen suhdemerkitystä ilmaiseva termi *”lapseus”* kuitenkin puuttuu monista sanakirjoista. Esimerkiksi englannin kielessä termi *”childship”* ei ole vakiintuneessa käytössä. Suhdemerkityksen kaventuminen lapsena olemisen arkiajattelusta uhkaa murentaa jaettua ymmärrystä lapsena ja ihmisenä olemisesta. Vaikuttaa siltä, että tällä hetkellä aikuis- ja yksilökeskeinen ihmiskuva ja yksilön valinnanvapautta korostavat ihanteet haastavat käsityksiä esimerkiksi lasten kasteen ja uskonnollisen kasvatuksen oikeutuksesta.

Kasteen ja kasvatuksen pelastavat lahjat: esitelmän näkökulmat

- 1) Lasten kaltaisuus Jeesuksen opetuksessa ja Lutherin tulkinta siitä
- 2) Lapsena olemisen teologinen ydin luterilaisessa tunnustuksessa
- 3) Kasteen ja kasvatuksen ydin lapseuden näkökulmasta

Lasten esimerkki haastaa kirkkoa eettisesti ja hengellisesti

Jeesus

- asetti lapsen esimerkiksi (Mark. 10:13-16; Matt. 19:13-15; Luuk. 18:15-17)
- puhutteli seuraajiaan lapsiksi (Mk. 10:24; Joh. 13:33)
- kertoi olevansa läsnä lapsissa (Mark. 9:33-37)
- osoitti toimintamallin lapsia kohtaan (Luuk. 9:46-48)
- käytti lapsimetaforia (Matt. 5:45)
- ohjasi lähestymään rukouksessa Jumalaa lapsen tavoin (Luuk. 11:1-13)
- ilmoitti itsensä Jumalan Poikana (Matt. 16:16)

Jännite kristinuskon historiassa:

- Perheestä luopuminen
- Jumalalle omistautuminen; askeesi
- Lasten vajavaisuutta korostava ajattelu
- Lihallisuus - hengellisyys

Lasten esimerkki haastaa kirkkoa eettisesti ja hengellisesti

Jeesuksen julistus ja toiminta suhteessa lapsiin on radikaali viesti etenkin suhteutettuna Välimeren antiikin ihmiskuvaan. Evankeliumitekstien mukaan Jeesus asetti lapsen esimerkiksi (Mark. 10:13-16; Matt. 19:13-15; Luuk. 18:15-17), puhutteli seuraajiaan lapsiksi (Mk. 10:24; Joh. 13:33), kertoi olevansa läsnä lapsissa (Mark. 9:33-37), osoitti toimintamallin lapsia kohtaan (Luuk. 9:46-48), käytti lapsimetaforia (Matt. 5:45) ja ohjasi lähestymään rukouksessa Jumalaa lapsen tavoin (Luuk. 11:1-13). Varhaiset kristityt omaksuivat ydinidentiteetikseen Jumalan lapsen identiteetin, joka perustui Jumalan ja Israelin kansan välisen suhteen jatkumoon, Jeesuksen julistukseen lapsista ja tulkintaan siitä, että Jeesus ilmoitti itsensä Jumalan poikana (Matt. 16:16). Olemuksellinen yhteys Kristukseen veljenä liitti kristityt Kristuksen sisaruuteen ja Jumalan lapsiksi.

Kristinuskon historiassa suhtautuminen lapsiin ja lapsena olemisen esimerkkiin on kuitenkin ollut jännitteistä. Keskeinen syy on, että Jeesuksen julistuksessa esiintyy myös lapsen ja perheen arvoa kyseenalaistavia ilmauksia. Jeesuksen seuraamisen on tulkittu edellyttävän velvoitetta luopua perheestä (Luuk. 9:57-62; Matt. 8:18-22) ja jotkut tulkitsivat Jeesuksen kyseenalaistaneen perhesiteiden merkityksen (Matt. 12:46-50). Kristillisyyden toiseksi valtavirraksi muotoutuikin uskonnonharjoittaminen, jossa kääntymykseen liitettiin velvoite erottautua perhesiteistä ja maailmasta. Askeettisuuden ihanteessa erityistä arvostusta nauttivat ne, jotka omistautuivat Jumalalle. Perhesiteet taas nähtiin esteenä uskonnolliselle kehitykselle.

Martin Lutherin ja Katharina von Boran elämämuutos askeesin harjoittajista perheelliseksi kirkolliseksi vaikuttajiksi oli vahva viesti hengellisen kutsumuksen ja perhe-elämän yhteydestä

Martin Lutherin elämähistoria, toiminta ja muun muassa Tunnustuskirjoihin valikoituneet tekstit osoittavat, että Luther asettui vastustamaan hengellisyyttä, joka edusti maailmasta ja perheestä erottautuvaa, askeettista ja uskonnolliseen täydellistymiseen omistautuvaa elämämuotoa. Martin Lutherin ja *Katharina von Boran* elämämuutos askeesin harjoittajista perheelliseksi kirkolliseksi vaikuttajiksi oli vahva viesti hengellisen kutsumuksen ja perhe-elämän yhteydestä.

Lasten kaltaisuuden ihanne

"Silti teen kuin lapsi, joka opettelee katekismusta. Aamuisin ja muulloinkin, kun minulla on aikaa, luen ja lausan sana sanalta ääneen Isä meidän -rukouksen, kymmenen käskyä, uskontunnustuksen, psalmeja jne. Sen lisäksi minun on joka päivä jatkuvasti luettava ja opiskeltava, enkä sittenkään kykene käsittelemään lukemaani niin kuin kernaasti haluaisin. Lapsiksi ja katekismusoppilaisiksi minun on jätettävä ja meidän jättävä."

Luther Ison katekismuksen johdantossa

MIKKELIN[®]
HIPPAKUNTA

Ison katekismuksen esipuheessa Martin Luther kertoi seuraavansa joka päivä lapsen esimerkkiä, kehotti vastustajiaan tulemaan lapsiksi ja ohjasi oppineitakin opettelemaan lasten tavoin uskonkohtia aakkosista alkaen. Luther vetosi Matteuksen evankeliumin 18. lukuun ja voidaankin ajatella, että Jeesuksen sanat lapsenkaltaisuuden ihanteesta (Matt. 18:1-5) ohjasivat Lutherin ajattelua lastenkaltaisuudesta. Argumentoinnillaan Luther edusti katekismuksissaan kristinuskon tulkintaa, jossa lapsena olemisen ihanteella on vahva eettinen ja hengellinen sisältö.

Luther oppi lapsilta

Isä meidän, joka olet talvaassa:
Vähä katekismus 1529: Vuonna 1531 lisäys:

Mitä se merkitsee? Vastaus: Jumala tahtoo näin rohkaista meitä uskomaan, että **hän on oikea Isämme ja me hänen oikeita lapsiaan**, niin että voisimme häntä **pelottomasti** ja täysin **luottavaisesti** rukoilla niin kuin **rakkaat lapset rakasta isäänsä**.

Ihanteita rakkaus, luottavaisuus, pelottomuus

Unser rechter Vater, wir seine rechte Kinder

MIKKELIN[®]
HIPPAKUNTA

Todennäköisesti perhe-elämä vaikutti Lutherin vuonna 1531 Vähään katekismukseen tekemään lisäykseen, jossa hän ohjasi Isä meidän -rukouksen puhuttelumuodon selityksessä uskomaan, että Jumala on oikea Isämme (*unser rechter Vater*) ja me hänen oikeita lapsiaan (*seine rechte Kinder*). Latinankielisessä tekstissä jumalasuhdetta kuvataan rakastavien vanhempien (*parentibus*) ja lapsen väliseksi suhteeksi. Jumalan edessä ihmisen rukouksessa toteutuu peloton ja luottavainen vuoropuhelu kuin rakastavan isän ja lapsen välisessä suhteessa.

Jumala tahtoo näin rohkaista meitä uskomaan, että hän on oikea Isämme ja me hänen oikeita lapsiaan, niin että voisimme häntä pelottomasti ja täysin luottavaisesti rukoilla niin kuin rakkaat lapset rakasta isäänsä.

Lutherin muotoilemassa katekismustulkinnassa lapsen ja vanhemman välisellä suhteella on vastaavuuksia ihmisen jumalasuhteessa. Niinpä vanhempien velvollisuutena on mahdollistaa lapsilleen rakastava, luottavainen ja peloton lapseussuhde sekä perheessä että suhteessa Jumalaan. Rakkauden, luottamuksen ja pelottomuuden ihanteet haastavat myös kirkkoa. Keskinäisten suhteidemme laadulla on teologista merkitystä.

Lapseus on lahja ja kutsumus

1522: Lutherin innovaatio *die Kindschaft* (Ef. 1:5) LAPSEUS

"Rakkautensa hän näki hyväksi jo edellä määrätä meidät yhteyteensä, omiksi lapsikseen, Jeesuksen Kristuksen tähden" (Ef. 1:5).

1541 barnskap

Agricola 1548: "Lapsivens"
! childhood - childship; sonship?

Kreikkaksi: *hyiothesia*, latinaksi: *adoptio filiorum*
Gottessohnschaft?

1938 käänne: määrät meidät lapseuteen -

MIKKELIN[®]
HIPPAKUNTA

Lapseus on lahja ja kutsumus

Väitöstutkimuksessani paljastui, että Martin Luther ohjasi Raamatun käännöstyön termivalinnoilla ja luterilaisiin tunnustuskirjoihin valikoituneilla teksteillään ajattelua lapsesta ja lapsenkaltaisuudesta.

Viisisataa vuotta sitten Martin Luther teki käsitteellisen innovaation. Luther otti käyttöön termin *die Kindschaft* 'lapseus' vuonna 1522 kääntäessään Uuden testamentin saksan kielelle. Efesolaiskirjeen ensimmäisessä luvussa Luther päätyi kuvaamaan suhdetta Jumalaan ilmauksella "*hat uns verordnet zur Kindschaft gegen sich selbst*" (Ef. 1:5). Lutherin käyttämissä käsikirjoituksissa lunastettujen suhdetta Jumalaan kuvataan kreikan termillä *υιοθεσία* ja latinan termillä *adoptio filiorum* (Ef. 1:5). Molemmista ilmauksissa käytetään maskuliinimuotoa. Niinpä jakeen kirjaimellisen käännökseen mukainen jumalasuhdetta kuvaava termi olisi ollut saksaksi *die Gottessohnschaft*. Lutherin käsitteellisessä innovaatiossa neutri sana *das Kind* 'lapsi' suhdetta korostavassa merkityksessä mahdollistaa lunastettujen lapseuden identiteetin tunnustamisen iästä ja sukupuolesta riippumatta.

Termi "lapseus" on käsitteellinen innovaatio, jonka avulla voidaan erottaa toisistaan lapsen ikä- ja kehitysvaiheeseen ja suhteessa olemiseen viittaavan käsitteistön logiikka. Lapseuden käsitteellinen merkitys taas purkaa eettisellä tasolla ikään ja sukupuoleen viittaavan hierarkian ihmissuhteissa. Teologisella tasolla lapseuden merkitys ilmaisee, mihin ihmisen ja Jumalan välinen suhde perustuu. Ihminen ei voi tulla olemassa olevaksi syntymättä jonkun lapseksi. Termi "lapseus" ilmaisee inklusiivista ihmisten yhteenkuuluvuutta sisaruksina ja ylisukupolisesti.

Lapseuden teologinen ydin

Lapseuden suhdekäsite: die Kindschaft; Jumalan lapsi

Luomisen teologia: Jumala lahjoittaa elämän ja olemassaolon lapselle vanhempien välityksellä

Kasteessa Jumala ottaa kastetun omaksi lapsekseen *Gottes selbst Kinder*

Lapseksi tunnustaminen ja lapsena tunnustautuminen

Lahjan teologia: Kiitollisuus lahjoista synnyttää ilon palvelulla → lapsen kutsumus. Jumalan hyvät lahjat liittävät yhteen sisaruksina ja ylisukupolisesti

Lapseuden teologinen idea kiinnittyy luomisen teologiaan. Lutherin ensimmäisen käskyn selityksen mukaan olemukseltaan hyvä Jumala lahjoittaa elämän ja kaikki hyvät. Lapsen vanhemmat ovat "käsi, kanava ja väline", joiden kautta Jumala toimii suhteessa lapseen. Jokaisen ihmisen olemassaolon perusta on Jumalan luovassa toiminnassa. Lapsena oleminen ei ole itse valittua, vaan olemuksellisella ja sosiaalisella tasolla lahjaksi saatua. Luomistyössään Jumala kutsuu ei-olevan ihmisen olemassa olevaksi ja tunnustaa hänet kasteessa omaksi lapsekseen (saks. *Gottes selbst Kinder*). Jumalan lapseus, lapseus ja vanhurskaus ovat lähikäsitteitä luterilaisissa tunnustuskirjoissa. Kyse on olemuksellisesta yhteydestä, joka siirtää kastetun tuhon ja katoavaisuuden alaisuudesta elämään Jumalan todellisuudessa jo nyt.

Kasteessa Jumala lahjoittaa hyvää ja kutsuu hyvään

Lapsen suhdekäsitteen valossa luterilainen spiritualiteetti voidaan sanoittaa Jumalan lapseksi tunnustamisen ja lapsena tunnustautumisen vuoropuheluksi, kasteen

harjoittamiseksi. Lapseudessa on ensisijaista, että Luojana Jumala kutsuu ihmisen olemassaoloon ja elämään yhteydessään sekä lunastaa kasteessa omaksi lapsekseen. Lapseuden lahja kutsuu tunnustautumaan lapseksi. Vastaavasti myös toiset ihmiset tulee tunnustaa Jumalan lapsiksi, sisaruksiksi. Näin lapseuden hengellinen ja eettinen kutsumus kietoutuvat yhteen.

Jumalan lapseksi tullaan, kun kastetut saavat Jumalan nimen eli tulevat Kristuksen nimen kantajiksi, kristityiksi (*Christen*). Sakramenteissa Jumala kiinnittää (*mit im verleibet; uniti et copulati*) kristityt itseensä, jolloin yhteys Jumalaan vahvistuu. Kasteen ja ehtoollisen sakramenteilla on prosessiluonne, joka merkitsee kasteen harjoittamista ja säännöllistä ehtoollisyhteyttä.

Kirkon toiminnassa kaste välittää Jumalan rakkaaksi lapseksi tunnustamisen. Sinä olet rakas lapsi. Hän tässä vierelläsi on yhtä lailla rakas lapsi. Kasvatus, lapsen kutsumus sekä hengellisen elämän harjoittaminen ilmaisevat elämää lapsena suhteessa Jumalaan, toisiin ihmisiin ja luomakuntaan.

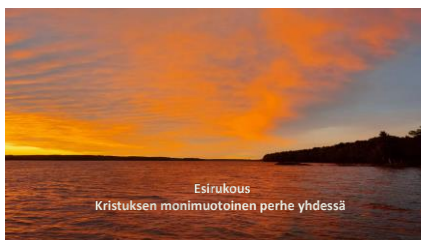
Mihin lapsen esimerkki kutsuu meitä kirkkona?

Dialogijakaminen 2-3 papin ryhmissä; AVAINKYSYMYS. Tuodaan nostoja yhteiseen ilmatilaan.

Esirukousosa; monimuotoinen perhe yhdessä

Eriikka: Nyt tahtoisin kysyä, miten toivotamme tervetulleeksi jokaisen Kristuksen nimeen kastetun ja miten pidämme kutsuvana kuulumista Jumalan perheväkeen. Olemme ikäpolvea, joiden nimiä ei todennäköisesti ole kiinnitetty seurakunnan kastepuuhun. Nyt liitymme oksina ikaikaiseen puuhun. Pohdimme samalla, miten tulen osaksi yhteisöä ja miten toivotan tervetulleeksi Kristuksen perheväen yhteyteen. Kirjoita oma nimesi veden äärelle rakentuvan kastepuun oksan lehteen ja tuo se kastepuuhun. Tuo kastepuuhun lehti myös heille, joita tänään tahdot erityisesti muistaa.

Identiteetti

Janne Hatakka sanoitti puuhun liittymisen symboliikkaa ja globaalın kirkon todellisuutta suurena perheenä. Afrikkalainen näkökulma käänsi fokuksen yksilöstä yhteisöön: messussa saatetaan kasta vaikkapa kymmenen lasta. Kaste merkitsee kutsumusta ja palvelevaa sisaruutta.

Herran siunaus piirissä käsi edeltävän pään päällä

Kahvitauko

Tauon jälkeen:

Eriikan johdanto **kasvatuksen pelastaviin** lahjoihin

Kasvatuksen pelastavat lahjat

Lutherin katekismusten ihanteena on elämäntapa, jossa lapseksi tunnustaminen, lapsen identiteetti ja toimijuusihanteet vakiintuvat arjen perhe-elämässä, kasvatuksessa ja hengellisessä elämässä. Jumala lahjoittaa vanhempien välityksellä hyvää, lastaan rakastavat vanhemmat turvaavat lasten hyviä ja lapset vastaavat saamiinsa lahjoihin kiitollisina palvelten. Myös esivallan tulisi toimia hyvän vanhemman tavoin tukien erityisesti siellä, missä vanhemmat eivät voi turvata lastensa hyviä riittävästi. Ihannetilassa perhe-elämässä, kirkossa ja yhteiskunnassa esiintyviä valtarakenteita korjaa tietoisuus siitä, että Jumalan edessä jokainen on lapsi. Lapsena olemiseen kuuluu sekä kasvun ja oppimisen ihanteet että vastavuoroisessa suhteessa elämisen ihanteet.

MIKKELIN⁺
HIPPASUUNTA

Lapsen kutsumus ja perhe-elämän mikrokosmos

Kiitollisuus hyvästä lahjasta muuttuu palveluksi
arvikutsumuksessa ja Jumalanpalveluksessa

Luther vetosi lapsen kutsumukseen, jota Jumala
arvostaa - selbaatti-ihanteen sijaan

Perhe-elämän kutsumus ja kasvatustyön arvostus

Historiallinen kehityskulku: lasten kaitaisuuden
ihanteet muuttuivat kasvattajien määrittämiksi ja
lapsille tavoittamattomiksi

Luther piti perhe-elämää hengellisenä kutsumuksena ja mikrokosmoksena. Katekismusopetuksen mukaan perhe-elämään kuuluu myös säännöllinen rukouselämä. Isä meidän -rukouksessa koko perhe rukoilee lapsina. Ruokarukouksessa kiitetään jokapäiväisistä lahjoista. Aamuin ja illoin turvaudutaan Jumalaan. Vanhempien velvollisuutena on ohjata tunnustamaan, että ensisijaisesti olemme Jumalan lapsia. Ilman Jumalan lahjoja emme olisi mitään, mutta Hänen lapsinaan meillä on kaikki.

MIKKELIN⁺
HIPPASUUNTA

Lapsen kehitysihanteiden taakka kirkossa

Lasten, lukutaidottomien ja osaamattomien sulkeminen
ehtoollisyydestä vuosisadoiksi - sosiaalinen asema

Konfirmaation ikäraja 15; hengellinen täysi-ikäisyys

1979 saatuun opetusta ehtoollisen merkityksestä kasvatetut lapset
saavat osallistua ehtoolliselle

Käytännöt ja käsitykset ehtoollisopetuksesta horjovia edelleen

Kehitysihanteita korostavan kulttuurin vaikutus
Jumalanpalveluselämän osallistumiselle:
Missä lapset ja perheet ovat?

Luterilaiset kasvatusihanteet ovat ansiokkaasti muokanneet yhteiskuntaa, mutta muistammeko me luterilaisina edelleen palata lasten esimerkkiin ja oppia lapsilta? Lutherin katekismusten kirjoittamisen jälkeen historiallinen kehityskulku etäännytti luterilaisessa kirkossa lapsena olemisen ihanteita yhä kauemmas iältään lasten ulottuvilta. Lisääntyneet tiedolliset ja kurinalaisuuden ihanteet sekä rippikäytäntöihin liittynyt edellytys kyvykkyydestä moraaliseen analyttisyyteen nostivat konfirmaatioiän ja lasten ehtoollisen vieton edellytyksiä. Lapset, lukutaidottomat ja osaamattomat joutuivat vuosisadoiksi suljetuiksi ehtoollisyhteydestä. Kelpaavuus ehtoollisyhteyteen perustui tiedollisen ja moraalisen harkinnan kykyihin. Tämä merkitsi loogista siirtymää lapseuden suhdetason logiikasta, eli lapseksi tunnustamisen ja tunnustautumisen vastavuoroisuudesta, kehitysvaiheen logiikan alaisuuteen.

Uskonnolliset kehitysuhanteet voivatkin vääristää teologista ajattelua. Kehitysuhanteita korostava ajattelu voi johtaa tulkintaan, että ihminen voi kyvyillään tai valinnoillaan vaikuttaa pelastukseensa tai kelpaavuuteensa Jumalan edessä. Kyvykkyyksien, itsenäisyyden ja valinnanvapauden korostuessa sekä kasteen että ehtoollisen sakramentin lahjaluonne hämärtyy.

Lapseksi tunnustamisen ja tunnustautumisen suhdemerkitys takaisin ytimeen

Mikä lapseuden suhdemerkitys tarkoittaa sakramenttiteologian, kristillisen kasvatuksen, perhe-elämän ja jumalanpalveluselämän kannalta?

Lasten esimerkki jumalanpalvelusyhteisössä seurakunnan kesellä

Lapseuden uhanteet korjaavat yhteisöä

Hengelliset uhanteet, spirituaaliteetti

Sakramenttiteologian, kristillisen kasvatuksen, perheteologian ja jumalanpalveluselämän kannalta olisi tärkeää, että Jumalan lapseksi tunnustamisen ja lapsena tunnustautumisen suhdemerkitys onnistutaan palauttamaan kristittynä elämisen ytimeen sekä identiteetin että toiminnan näkökulmasta.

Myös jumalanpalvelusyhteisö tarvitsee keskelleen iältään lapsia, koska he ovat esimerkki siitä, miten Jumalan valtakunta otetaan vastaan. Jo aivan pienten lasten täytyy saada tulla osaksi jumalanpalvelusyhteisöä, sillä ilman lapsia kirkolla ei ole jatkuvuutta. Vielä vakavampi teologinen uhka on, että ilman lapsia kirkossa ei ole lasten esimerkkiä Jumalan valtakunnasta.

On tärkeää pitää mielessä myös perhe-elämän merkitys lapseksi tunnustamisen ja lapsena tunnustautumisen kannalta. Rakkaus, luottamus ja hyväksyntä lujittavat lapseutta. Pelko, torjunta ja hylkääminen jättävät jokaiseen vaikeasti korjattavan jäljen eettisesti ja hengellisesti. Erityisesti tässä ajassa meidän tehtävämme on vaalia päättäväisesti rakkautta, luottamusta ja hyväksyntää. Se on todistus rakastavasta Jumalasta. Se murentaa pelon.

